

MAGYAR VIDÉK.

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 6 frt.
Félévre . . . . . 3 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára . . . . . 6 kr.

A lap kiadójának **Nobel Armin** könyvkereskedésében van, hová az előfizetéseket küldendők, minden egyéb küldemény a szerkesztő nevére (polgáriiskolai épület) czimzendő.

Hirdetések

négyzet centiméternyi tér szerinti számításnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centiméterért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőink kedvezményben részesülnek.
Nyitl tér petitsoronként 10 krajczár számítatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KOZLÓNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

Fölvívás a hazai sajtóhoz! *)

Közleg a nagy pillanat, melyben milliók ajka fog lálnálni rebegni a nagy mindenség Teremtőjéhez, ki egy ezredév viszontagságai után is fontartá és újra ébreszté a magyar nemzet életét a népek hullámozó tengerében. E közleg pillanát a honalapítók ezredik évfordulójára. Kinek nem venne szíve gyorsabban e gondolatra? Ki maradhatna érzéketlen azon dicső világós fényes emléke iránt, ki a magyar államaalkotás nagy művét oly dicsőségteljesen s oly nagszerűt eredménnyel hajtá végre?

Ezredéves dicső fömállásunk megünnepléséhez a nagy Honalkotó nevét s emléket oly szoros s szétválaszthatlan káposz fűzi, melyet semmi kislelki okoskodás s érvelés meg nem lazíthat. Árpád egyénisége oly mythologizszerű alakú fejlődött, jelleme, hadi-tettei, egész történelmi szereplése oly magasra emelék őt a nemzet lelki szemel előtt, hogy nevének pusztá enáltására is bizonyos mardosó szegényérzet, fogja el koblánket, oly szegényérzet, mely, mint a rozsz lelkismeret, folyton csak azt sugja fülünkbe, hogy méltatlan utódaivá sülédlenk a honfoglaló hős nemzedéknek, melynek sem hatalmát sem függetlenségét nem vagyunk képesek többé érvényesíteni s föntartani. Igen, oly annyira elhallgattuk s mellőztük a Honfoglaló nevét s emléket, hogy mai viszonyaink közt s Ausztriának alárendelt helyzetünk mellett csaknem felünk vele foglalkozni, s minthogy őt még a költözetek is mint a magyar nagyhatalom s függetlenség személyesítőjeként képzelik, s így még emlékének egyszerű tárgyi megörökítésében is egyenesen a magyar állam-észme s függetlenség provokálását látnak, épen nem esoda, ha a jelen politikai szolganemzedék s az elköresült magyar nemzeti érzület tartózkodó s meg-

hunyászokdó viseletet tanusit ezen nagy nemzeti őse emlékének a napi kérdések rovatába való fölvételével szemben. A külbehátás s a germanizáció gyilkos szelleme oly súlyosan leigázta már a nemzet életerejét, hogy ma már csaknem lehetetlen a legdicsőbb magyar honszerző fejedelem emléke iránt a nemzet köbelében nagyobb mérvű propagandára az utat elkészíteni. A nagy nap maholnap beköszönt, és a honalapító emlékszozorának figye ez idáig még csak tervben sínes előkészítve.

Iszonytu könyvelmütség s hanyagság ez! Hyet csak egy öngyilkos nemzet engedhet meg magának! Melyik európai nagy nemzet ignorálma ennyire legdicsőbb fejedelemi őse emlékének tárgyai megörökítését?

Sokan azt vélik, hogy még elég idő van erre gondolni. Hiu önánítás! A jelen pénzügyi s politikai viszonyok közt oly tehetetlen s egyéni sajtásáigából annyira kivétköztett nemzedek, mint mi vagyunk, egy fél század is kevés arra, hogy oly eszméknek, mint a honalapító emlékszozor és a magyar ádvlede (walhalla), életet adjon.

Sokan ismét, kik az időt s alkalmat igen is elérkezettnek gondolják, azt vélik, hogy az ügyet a főváros képviselete tartoznék fölkarolni. Ily főkérvét azonban még magam is határozottan ellenzek és kírtoztatok. Részenről a főváros képviselet testületének hazadisága, s ügybuzgalmában, melynek a német színház kérdése nál csak a legkézelebb is oly fényes bizonyoságát nyújtá, soha nem kételkedém, bármint tegyen s eslekedjék azonban, csak addig s ugy teszi, a meddig s a hogy azt a financiais körülmények engedik, már pedig hogy a honalapító emlékszozor s a magyar walhalla szent ügye financiais bünbakká alacsonyítassék, az ép oly szegényítő lenne a főváros hazafias polgárságára, mint magára a nemzetre.

Egyedül csak a magyar nemzet s a magyar társadalom az, mely a honalapító emlékszozor

és ezzel együtt a magyar walhalla szent ügyét a legszébb s legjogosultabb siker reményében karolhatja föl. Ily irányu mozgalom megindítását pedig első sorban a hazai sajtó, csak a hazai hírlapirodalom lelkes fölvívásai, buzdítási által érhetjük el, mert az ily uton indított mozgalom, lassan bár, de mindinkább nagyobb s erőteljesebb viszhangra találma a nemzet köbelében, míg végre maga a nemzet, maga a magyar társadalom venne azt kezébe.

Az idő s alkalom erre már elérkezett. Maga a helykijelölés is oly dolog, melyet egy folytonosan fejlődő s épülő fővárosban nem igen lehet soká halogatni. Részenről e kedvező alkalommal a következő két helyet hozhatom javaslataira:

1. A vigadó előtti tért az emlékszozor számára. Előnyei: semmi kisajátítási költséggel nem járna, bár kevés élnökséggel de gyönyörű fekvéssel bír, három oldalról pompás palota-csoportok szegélyzik, mindenkéféllt pedig csaknem szemben a várpalotával a sétány közepére s a Duna-partra esik, mely maholnap ugyszólván egy egész kis szobor-társaság fog egybe- gyűlni.

2. A Károly-körtü Huszár-féle telek. Előnyei: rendkívül kedvező fekvése a főváros legélénkebb központjában, nemcsak az emlékszozor, de a Walhalla épületét is befogadhatja, mely utóbbi a vigadóter választása esetén külön eső helyre szorulna; hátránya fájdalom az, hogy igénybevétele igen tetemes kisajátítási költséggel járna, a min különben segíteni lehetne olyformán, ha az új városzház előtti telekesport szükségszerűen kisajátítására szánt összeg inkább erre fordítatnék.

Mindezekben kívül pedig az országos gyűlés rendezése, pályázatok, építkezések stb. is oly sok fáradsámat s időt fognak igénybe venni, hogy csaknem esoda lenne, ha a még hátralévő rövid időszak alatt a legfáradhatlanabb buzgalom is ezzét érhet.

T á r c z a.

Te vagy barna....

Te vagy barna kis lány az én Sötét egemnek fénylő csillaga,
Két éjszemed ragyogása
Olyan szép, mint a fénylő nap maga.

Te vagy barna kis lány az én Szivem szerelme s nemtó anygala,
Egyetlen egy reményeségem,
Üdve áttemnek, s rózsás hajnala,

Mindenem vagy barna kis lány
Óh mily holdogság, hogy ez nem álom,
S forrón szeretsz, mint én téged
Itt e földön és a más világon.
Szántó József.

Tavaszi éj.

— Elchenorff. —

Kert fölött a légen által
Vig madárkák sorge szárnyal;
Illatos tavaszt jelent —
Már virulni kezdte lent.

Ujjongnek is, sirhatnak is;
Müntha nem lehetne mégis!
Ős esodák világának
Be a holddal újlag.

Csillagok s hold egyre valják,
Csattogányok szerte dallják,
Álmiban zúg a liget:
A tied ő, a tied!

Németből: Weiss Lipót.

A mi kis tollas dalmokainkról.

(Folytatás.)

A vándorlás a madarak legtöbb fajánál éjjel történik. Perty többször észlelte tavésóvel éjjelenként a holdvilágnál tova vonuló csapatokat; némely madarak rendkívül számos csapatban teszik meg vándorutjukat. Schaw látott golyaesapatokat, melyeknek szélessége fél angol mértőföldet foglalt el, s melyeknek átvonulása több óráig tartott. Flinders kapitány észlelt egy csapat vészmadarat, melyek számát ötven millióra becsülték; a legérdekesebb vándorlás azonban az amerikai vándorgalambnál észlelhetni. A híres amerikai őrniholog (Cludubon, az Ohio tava mellett egy ily óriási vándorsereget látott; 3 napig buzdított az óriási tömeggé olvadó seregek, szárnyasatóságai által csaknem megsokotitván a szemlélet, ki a mesés nagyságu sereg számát ezerszáz millióra becsülte. Más madarak némely csapatokban utaznak, és némelyeknél megtörténik, hogy a nőstények fiaikkal hamarabb mennek el, s az erős hímek csak később követik őket.

Vonuláskor a föld felszínéről csak annyira emelkednek fel, amily magasság szükséges, hogy magukat az eshető léséskétől biztosítsák s alkalmas látkörök legyen a szükséges nyughelyek kiszemléésére; magas hegységeknél a földhez nagyon közel vonulnak el s a eszesoktól mindig mellőzik, a szorosokat választván átmeneteli útul, ezáltal dr. Masius Herrmann szerint, már az ős időkben kijelölvéu azon utakat, melyeken át később a vándoromép fegyveres sokasága tört át egyik országból a másikba.

Kifejlettebb repülő tehetőségű biró madarak szél ellenében is megkísérlik vándorlásukat s gyak-

ran láthatni fecskéket, melyek a repülést a vándorlás megkezdése előtt szél ellenében kezdik gyakorolni, de a kisebb szárnnyu s következőleg a gyengébb repülő tehetőségű szárnyasok megszokták a kedvező szeleket várni, melyek utójokban segédül legyenek. Buffon szerint a fűrgek mindig kedvező széllé teszik meg tengeri vándor utjukat, mivel ennek segedelm nélkül nem volnának képesek a terjedelmes víz felletti tért átvonulni.

Vándorláskor a csapatok sajtáságos alaku formákat tintetnek fel, golyák, rucák és vadludak ék-aklaban repülnek, a lilék egyenes vonal irányában, míg más madarak rendetlen tömegekben vonulnak.

A vándor madarak sajtáságos hanggal bírnak, melyvel társaikat a vándorlásuk összehívják, s ugy látszik, hogy vándorlásuk alkalmával vezetőikkel is bírnak; a fehér billegőnyeket illetőleg Dechstein érdekesen írja le, miszerint holdvilágos esümes éjszakán hallható a faluban egy egyes billegőny hangja, mely minden házán ismétlődik, rendre több hang felé s ranggal azt veszi észre a szemlélt, miszerint azon környékből minden billegőny eltűnt. Erdélyben Stettner ur szerint, költözéskor csak a rucák s vízi madarak repülnek a nagyobb folyamok mentében, más madarak a hegyi patakok felé irányozzák utjukat, a bogyek vízvázalásztóin át hagyván ide hazánkat.

A költözés ideje az ősz, főképen september és október hónapok, tavasszal február vége, mártius és april évek. Vannak ugyan madarak, melyek más időben is jönnek hozzánk, mint pl. a törpe sólyom (Falco aesalon), a selyemfarkú loeska (Bombicilla garrula), a köz és buhos búbér (Morus morosus) stb.

A hazafias magyar sajtóhoz fordulok tehát, tegye sajtójává ez figyet, lelkesítson, biztositson, s a hol kell, ostarozzon is szigorúan s kívérlet nem ismerve; ez úgy a magyar nemzet ügye, s egyedül csak a nemzet által nyerhet valósulást. Adja az ég, hogy szavam ne legyen elhangzó szó a pusztában!*
Borsódi Szilágyi Dezso.

Egy beszélő hirlap.

A lapok egymásután hozták azt a valóban amerikaisan hangzó hírt, hogy ott túl a tengeren beszélő hirlapok találtak fel. Ez hihetetlenül látszott, de most már közelebbi adatokkal rendelkezünk, s a hihetetlen is ell kell hínünk.

Now-Yorkból ezeket írják egy bécsi napilapnak: Mire ön jelen soraimat megkapja, városunkban oly hirlap fog megjelenni, melynek előállításához nem kellene betűk, sem papír és nyomdafesték, hanem mely phonografiai uton előállítva, a szó szoros értelmében beszél az olvasókhöz. Hogy miként történik ez, azt röviden elő fogom adni.

Tudvaleg az Edisonféle phonograph szerkezete egy vízszintes fekvésű hengerből áll, mely forgatás közben csavar segítségével önmagától oldalvált földre fordít. A fölttö megerősített hangcső alul egy hártáival (membran) van ellátva, melynek rezgési egy peket hoznak mozgásba, minék folytán egy a hengerre borított ömlékenzen benyomatok állnak elő. Ezen benyomott jegyek okozzák a beszédészt, a memyiben, ha a lejárt hengert ismét eredeti helyzetébe és forgásába hozzák, a pecek mozgásba jö a hártát ugyanazon rezgések létrehozására kényszeríti, mint a minök a bebebebezt folytán jöttek létre. Az előbb mondott szöket most újra halljuk és pedig nemcsak ezen készüléken, hanem minden mas phonographon is, ha ennek hengerét a hangbenyomatokat tartalmazó ön levélkével beborítjuk. De lehet a hangokat akár ezer készüléken is vissza adni, ha lehetségessé válik a hangjegyekkel borított ömlékenzen ugyanamnyi példányban sokszorosítani. Ezen utóbbit észlelt vezette Liners William urat azon pompás ötletre, hogy a phonograph egy hirlap előállítására használja fel. Az ömlékenzen többszörösítésénél a galvanoplastikus eljárás köveve, oly gyors s sikeres eredményeket ér el, hogy néhány amerikai tőkepénzes készségnek látta el öt egy millió dollárral egy új hirlap létesítését végett, mely minden tekintetben versenyezni fog az összes nyomtatott újságokkal, minitün ezen beszélő lap felmenti előfizetőit az olvasás fáradsága alól s azon előnyt nyújtja azoknak, hogy pl. a congressusn mondott beszédét oly formán lehet meghallani, mintha a szónok még egyszer külön szólna a „Daily Phonograph” (ez a czime a tervezett beszélő újságnak) abnonszéihez.

Ez ideig Liners ur már 10,000 egyenlő nagyságú phonographot szolgáltatott ki ingyen olyanoknak, kik magokat egy évi előfizetés kötelezték. A szerkesztés helyiségében van a központi phonograph, melybe mindaz, a mi a lap tartalmát képezi, bele lesz beszélve. Ezen központi készüléknek ömlékenzen ugyanamnyi számú példányára sokszoro-

* Kívánjuk s hisszük is, hogy a magyar nemzet ezen ügyet magáévé fogja tenni. (Szerk.)

sítják, mint a hány az előfizető, és ezek reggelenkint nyomtatott újságpiros helyett bizonyos mennyiségű ömlékenzenek kapnak, melyet a szobalány igen egyszerű foggással a készülék hengerére borít; erre az óraszerű gépezet felhuzza és az ekként bebeszélő phonographot urának hátszobájába viszi és itt az éjjeli szekrényben helyezi el. Ha az ür felébred s kedve van, öltözködésközben megtudni, mi történt tegnap a nagy világban. — úgy a leg-egyszerűbb módon megnyom egy rugót s addig beszélget magának, míg lepszik.

Jelenleg a mutatóványszámok előállításával foglalkozik Liners ur. Szencsés voltam egy új alkalommal jelen lehetni s mondhatom jól mulattam. Liners ur elcséhen egy vezércziket ordított bele a központi készülék hangcsőébe, mely a panamai földszoros átvezetését tárgyalta. Midőn ezzel készen volt, az ömlékenzen egy előfizetői phonographra alkalmazta, hogy bebizonyítsa előttem, mily szó- és hanghívén adja ez vissza a zikket. És valóban kellemesen lepettem meg, midőn a gépezet ugyanazon ordítást adta vissza, melyet Liners ur az imént a Panama átvezetésén szentelt.

Most egyik reporter a másik után érkezett meg a városból mindmennyi telt phonographpál. Egyék bizonyos O'Connellék a chinai négyfélszen tartott beszédét fogta fel. Egyike volt ez a leggyuttlóbb beszédnek, melyhen a szónok felhívja honfitársait, hogy egy Sau-Franciscoóban a chinaiki részére felállított gyors-akasztója létesítéséhez kegyadományokkal járuljanak közre. A gépezet oly pontosan működött, hogy tisztán meg lehetett hallani, a mint O'Connell az egyes mondatok végén fogant át kiköpiött. Egy másik reporter phonographja az akkor első ízben előadott „Dolores” című dalmól hozott egy elbűjölő szépségű dalmot, bámulatos hisséggel adta vissza azon leirhatlan lágyaságot, melyet az önekeső e dallam előadásában oly művészién tüntetett fel. A dal végeztével a phonographi fűrésztől tapsviháiban tört ki, akként a mint az a színházban is megtörtént. Egy harmadik tudósító bizonyos Sealesnek büntényi tárgyalását hozta, kinek lelkiismeretét láj hajmeresztő gyilkosság terhelte. A gépek mind a központi phonographba szolgáltatott be tartalmukat egy hang-erősítő megalophon segítségével. Midőn a „Daily Ph.” száma befejeztetett, majd egy óráig tartott a tarka-barka hírek visszaadása. April 1-ső napján jelent meg ezen korcsokot alkotó hirlap első száma, mely miként annak idején a könyvnyomtatás feltalálása s tudomány és műveltség álláspontját gyökeresen megváltoztatta, képes lesz az egész hirlapügynek lényegileg beható megújítására.
Steiger F.

Vidéki levelezés.

Nagyszombat, 1880. apr. 24.

Kedves Szerkesztő Barátom!

Hogy egészen ki ne szokjam az íródomi művészet azon ágának gyakorlatából sem, melynek nem is oly régen, a pozonyogvegy magyarok közönye miatt illó elött megfogult. Pozonyvidéki Lapok” hasábjain, mindketten buggó művelői valánk, elhatárován, hogy soraim számára néha-néha becses lapoknak azon rovatban is kérek egy kis helyet, hol a vetések állásáról, elemi csapásokról s egyéb

ágra fedelel épít, s ugy rakja minden pár ezen fedél alá mesterségesen készült fészket.

A fészek elkészítése után következik a tojzás időszaka, mely méltán nevezhető a madarak szerelmi időszakának. Ki ne andalgott volna kellemes tavaszi estékén, midőn a meleg szellő, a berkek s mezők illatáival árasztja el a hullámzó léget, a csalánygy zengetes hangjait? Ki ne kísérte volna szemével a kis mezői pasirát, midőn a vetésből felemelkedik a kék égboltozat felé, folytonosan halatván kellemes éneket? Kif ne ébresztett volna fel a feske kedves csövegése, midőn édes hangokkal fűvölz a nap első sugarait? Ezen hangok, melyek az emberi kebrele oly delejes, oly édes hatással bírnak, a boldog, a kielégített szerelm hangjai, melyen ezen kis szárnyasok keblük túlaradt érzeményeit közlik gyöngéden szeretett társaikkal; fosszunk meg a esalánytól pártjától s nem fogja többé hangoztatni kellemes dalait, a kis feske nem fog többé csövegéssel felébrésztani, ha szerelme tárgyát elraboltuk, s a kis pasirát fel fog hagyni énekes utójával, ha nem lesz kilez visszaszáljon szelless kirándulásából.

Az anya csak egyes hangokban felel a him szerelmes hangjaira. Anyai gondok lepik meg, — de ezek mégis kedvesek előtte, mivel tudja, hogy azon kis törékeny rejtékben, melyet tojásnak nevezünk, egy új élet lakik, mely a fájdalom mellett örömet hozand számára, azért őrzi azt oly fájtékonyan s meglégti teste melegével.

A tojzás bevégezte után komolyabb foglalkozás vár a madárra, szerelmök gyümölcsének életet kell adni s ahhoz híven hozzá fognak, fészket nem hagyják többé üresen, érzeményeiket

érdekes s nem érdekes dolgokról órák langileltel kint, „r. l.” urak közléményei szoktak napvilágot látni, s időközönként szép hegyországban elmondom, hogy miképen forog a mi nyomorúságos sorsunk nyirkógó kerekéi itt a kellenetlen illatot gőzölögő Tírnava partaknak sárban-porban bővelők partjain.

Tárgynak, ugylátszik, nem igen leszék hívál-va; mert hej! sok mindenféle, tollhegyre érdes dolog fordul ám elő a mi sok templom városunkban, melyet az igazságnak megfelelőleg félig tótnak, félig németnek mondhatnánk. Nos! a kinek van elég optimizmusa hozzá, az, ha megerősítet magát, részben még magyar minőségét is vehet észre — nagyító üvegen (?) Valóságban azonban a biztató, szelb jövőnek vajmi kevés sugart látja az, kit a csillogó külszín, a nagy szavakba kapzkodó fari-zesimus nem képes félrevezetni. Nagyon szomorú dolog, de tény, hogy a magyarosodásnak s általában nemzetünknek elcsései meg lehetős számmal vannak, s közülök azok még nem oly vesélyesek, kik nyíltan színt valának, mert legalább tudhatjuk, hogy kikkel van dolgunk; ám a jellemtelenség utolsó fokára süllyedtek azok, kik — mert túll öntésük, haszonlesésük úgy kívánja — tele torokkal ordítják a világ fölébe, hogy ők szerűk nagy magyar hazafiak, s atlatomban, a hol csak tehetik, gonoszul ártanak a legszentebb ügynek, s ha akad egy őzetlen, elyek szerint eslekvő magyar ember, ki körmeikre koppant s megmutatja a félrevezeték ámuló seregének a tárgy ügytelenségét rejtgetett lóbat, nosza! van aztán dolga öltögető nyelvké-vel, s hogy magukról elvonják a figyelmet s a zavarosban kénytk-kedvük szerint halászbassanak, eléggé nem esetelhetik aréztálalkalmal hazudják, hogy másnak a háza ég. Majd alkalimlag jobban kisértőzünk ezen urak fényképeit; nem akrok minidjárt első ízben a jeremiádok uttésztesztjebe kerülni, hiszen szerencsére örvendetes dologról is szólhatok ez alkalommal.

Az újul tennémzetet, a zöldelő kikelet nem csak a hígetek számba dalosait esalta vissza hozzá a melegebb éghajlatról; epedve vár másféle vándormadarak is érkeztek körünkre, ha szabad az utóbbaikon a magyar Thalia ügybuzgó papjait és papúit érteünk. A hasonlat bizony sikkál, de mi tagadás benne, egy kissé talál is. Az igaz, hogy a magyar színészek az ezrek vidám lakóival, a lönbok zajos vendégeivel ellentétben, nagyon is „tol-latlanok” szoktak lenni, hanem a „vándorlás” az ő fogalmuknak izetelen lényeges jegye. Sajnos! nálunk a hazafias értelem szülte tömeges pártfogolás jötevény tavaszi melege helyett, bizony még a közönyösség hideg szele fújdogál; ám előbb-atöbb majd csak nekik is

„Kiderül a vidék,
S színe, illata, hangja feledék.”

A feltámadás ünnepe óta magyar szó, magyar zene, magyar dal hódít Nagyszombat díszes színházában. A nyitrai szinkerület érdes igazgatója: Völgyi György ur közel 30 tagból álló s kitünően szervezett társulatával estünkkel valóban élvezetessé várszólja. Mintegy 17 öszvegű, kerek előadást láttunk már, a legújabb népszimfoniékon pl. Nótás Kátán kívül Décy „Csók”-ját, „Egy katona története” (Cause celebre) fr. szimfoniét, „Utazás a holdba” látványosságát stb., s az eddigi műsorban csakis a „Három pár cipő” és „Izsák Stern” magyarosított bécsi slányságok ellen van kifogásunk.

Serrator, melyek inkább deczemberben és januárban láthatók.

Tudjuk, hogy a madarak osztálya az állatországban a legtelésebben és sajtáságosabban megkülönböztetett osztály képez. Már csak testnékkel tollal való fedettség, mely ezen osztálynak általános s kiváló tulajdona, megkülönbözteti őket a gerincesek bármely osztályától, a melyekhez különben tartoznak. Kiváló tulajdonuk még a madaraknak a tojás általi szaporodás, mely tulajdonságuk azonos a hullók legnagyobb részével, ha csak magát a szaporodási formát tekintjük. De mily különböz az eljárás a tojzás és kikeltés alkalmakor! — Mig a krokodilok, gyíkok, kigyók, bekák stb. tojásaikat lerakják ösztönserűleg a homokba, földre, vízbe stb. s a kikeltés a természetre, a fiakat pedig saját magukra bízzák, — addig a madarak ezen eslekményhez a legnagyobb elővigyázattal, szorgalommal és szeretettel fognak. Bekövetkezőn a fészkelési időszak a madárra a legnagyobb figyelemmel fűrkészi ki azon elrejtett helyet, hol fészéknek minden megtámadások ellen biztonságot remélhet, s ha azt megtalálta, hozzá fog a fészek rakásához, mely leendő családjának hajlékot adjon, s azt az idő viszontagságaitól s mostohaásgától megóvja. A fészek némely madaraknál, nevezetesen az áll lábuaknál (pasirták) igen egyszerű s gyakran csakis földre vájt kis gödröcske kissé kirakva, — de a legmesterségesebb s mondhatni művésziileg összerakott fészketek a kisebb madarak készítik. — Ki ne ösméne, legalább rajzából a függő cínke (Parus pendulinus) fészket? mely oly művésziileg van összerakva, miszerint bármely szemlélőt is méltán bámulatra ragad. Ázsiában s Afrikában pedig a szövesz-madár (Ploceus), mely társaságban a fa

nem közlik többé hosszas énekekben, csak egyes hangokban egymással, de annál szorgalmasabban lát-nak a kotelással, s ha fáradságuk gyümölesse egy-szer megszületet, ha a kis madár áttörte sötét börtönét, testök melegével óvják kis szülbötteiket a hideg s eső kellenetlen behatásaitól, nem törődve saját magukkal ki lévén téve hideg átázásnak, nem ritkán a legnagyobb veszélynek, melytől kiesinyeiket megszabadítandók gyakran szülői szeretetök áldozat-áivá válnak. Valóban mi emberek minden szegény nélkül tanulhatnánk a madaraktól szülői szeretetet.

Mint az emlős állatok (keresek kivételével) a földhez, a halak a vízhez, úgy mondhatni, a madarak a léghöz vannak kötve, egészen áthatva s átjárva ezen elem befolyásától, fáradság nélkül s nyílsebességgel emelkedik a lég ura, messze maga alatt hagyván a földet, fel a megmérhetetlen magasba, kéjtátsan uszván, evezvén a kék levegő hullámain, sem hegy, sem tenger nem zárja útját, a telet hátra hagyván utána repöl az elvonuló nyárnak. A fregattmadár (Pachypterus), mely a Senegal partjain öbred fel, dr. Masius szerint este Amerikában tarthatja vascoráját, egy nap alatt átröpülvén az atlanti tengeren. A kondor megmérhetetlen magashól nyílsebese sen le a Cordilerek fű csapjai felett Columbia és Peru forró téreire, néhány percz alatt áthatolván a föld minden égveinek legmérésztékén.

Az érzékek közel a látás van leginkább kifejlődve a madaraknál, miben a négylábú állatok nagyban felülmúlják; van egy része ugyanis a madaraknak, mint pl. a baglyok, melyek nappal rosszul látanak, mi szemszerveztüknek a világságos iránti nagy érzékenységből ered, de azért annál jobban lát-nak éjjel. (Folyt. köv.)

Egy volt szegedi hivatalnok érkezett Pápára itt Szeged javára 2 frjával u. n. árvizképeket árnál. A lapok kiállítása esinos, s így jötekönság gyakorlása mellett a t. közönség bárhová illő szabadsízt is szerez.

Vettük. Bikafalvi Máthé Domokos es. és kir. udvari fogorvos által írt s a harmadik kiadásban megjelent „A legszükségesebb tudnivalók a fogak és a szájjápolásról” ezimű művecskéjét. Ára 30 kr; kapható szerszínél (Budapest, vézei utca 9-ik sz.) Már ezime is mutatja, hogy a művésze hasznos, azért ajánljuk a t. közönség figyelmébe, bár kívánjuk, hogy olvasóink minden különös ápolás nélkül is ép fogaknak örvendjenek.

Kis-Czellből írják nekünk: „Nikó Lina asszony diadalt diadal után arat nálunk. A művésznő teljesen meg lehet elégedve a fogadtatással, melyben részesült, az érdeklődés folyvást tart, a jegyek már előtti való napon kélnek el s ki később jön, annak meg kell elégednie, ha valahol az utolsó sarokban kaphat egy kis helyet. Meg is érdemli a derék művésznő a kitüntetés, kedves színpadi jelensége, csengő iskolázott hanggal s oly művészi tökéletes előadással, hogy minden jelenésben színi nem akaró tapsal fogadtatik. Eddig föllépett „Sárga eskő”-ban, „Piros bugyelláris”-ban és „Vere hajj”-ban mindháromszor telt az mellett és mindháromszor teljes kielégítet, sőt fölt multa a közönség várakozását. Nagy köszönettel tartozik közönségünk Kárpáthi Györgynek, a derék színgazdának, hogy ezen ritka művészetet megszerezni sem fáradságot sem költséget nem kímélt. Mint hallom Nikó asszony a társulatnál állandóan maradand és innen Zala-Egerszegre költöznek; A legmelegebben ajánljuk őket a derék Zala-Egerszegiek pártolásába mert teljesen megérdemlik azt!

Megjelent a „Magyar paed. szemle” april havi IV. füzeté époly érdekes és elismerésre méltó tartalommal, mint elődje. Megelégedéssel olvassuk a fizet borítékján, hogy eddigelő számos megyei tanfelügyelő ajánlotta e vállalatot a tanítóság pártolásába. A IV füzet tartalma: A nemzetgazdaságot a népisikolában. Rill József. (Göbel János György, sz. fehérvári íj. tanító fényképmomatú arcképevel, sajtókezzi aláírásának lenyomatával és életrajzával). Paed. történelmi múltjáról. Péterfy Sándor. Az előlegezés a tanításban. Révész Béla. A tanító mint az agy gyakorlója. Kucelnik Vilma. Részletek a közoktatásügyi miniszter 8. jelentéséből. A magyar

tanügyi „gyászvitczek” harca külföldön. Rill József-től. A h. h. protestansok konventi bizottságának felirata az országgyűléshez. Irodalmi Kalauz. a) Könyvek és taneszközök (15 bíralat). b) Tanítókörletek irodalmi működése. (4 ismertetés). c) Magyarországi tanterületének állapota. (3 jelentésről közlések). d) Tanügyi irodalmi mozgalmak. (5 hír.) e) Könyvészet. Tanügyi Lapok és folyóiratok repertoriama. (19 lap tartalma.) Tanügyi Krónika. Tanítók „Emlékeztető”-je májusra. (24 „Emlékeztető”). Szerkesztői mondanivalók.

Kötejnység. Egy izraelita M. S. nevű honpolgár, néhány évvel ezelőt Munkácsen egy tisztaságes családból származó leányval házasságra lépett. Férfjarn am azonban egy szép reggelen azon gondolatra ébredt, hogy mi neki egy feleség, jó volna egy másikak is szeresnet próbálni. És így tón, a mint gondolt, Felszedte a sátorját, köszönt a kapufőfőnknek s feleségét szépen a lakójelét hagyva elrándult Nagyváradra. Hihetöleg tudomására jutott, hogy itt már több ilyenféle eset fordult elő, s így Nagyváradot a házasságtörök Mekkájának képzelték. És csakugyan sikerült is neki magát egy ottani izr. családdal behözölegni, melynek egyik nagyjával újabb törvényes házasságot kötött. Így éledgett Nagyváradon jó ideig, élvezve a tiltott gyümölcs édes-ségét, míg nem az elhagyott első hitves nesztöwön a dolognak, a napokban látogatásával tiszteltö meg a hitlen férjet, kit e látogatás amél kellemetlen-ből lepett meg, mert a megcsalt nő törvényes kísérellet jelent meg előtte s férfjarn uratát szép eszenden elzaratta. Az atyjai most már a hüvösön elméledik a házasság szentségéről.

Hamarosan ment. Bihar megye egyik községéből értesítik a „Nagyváradot”, hogy egy gazda ember meghalt, s még ki sem terítöktö szegényét, már is előállott egy takaros ember, a ki a síró-rívó özvegyet bátorkodott egész formalisan megkérni. A bíba borult özvegy seprűre kapott s a kéro násznagyot kiverte a házból. Ekkor aztán asszony kézbe került a házasság ügye. A sok németasszony előadta, hogy milyen bajos élete van az özvegyen maradt asszony-cselédnek. Nem kell tehát a világ beszédjére hajtani, hanem mezejen férjhez a fiatal asszony, a mikor kérük stb. A temetés után harmadnapra új közfogóját tartotta a menyecske.

Szerkesztői levelezés.
A. N. J. Nszmbt. A kérelem másik részének — sajnálatomra — nem tudtam elégöt tenni, mert az Bileő rovathá

szánt ezik már ki volt szedve. A többire nézve intézkedtem. Az igértöt várom. Salom aleikum!

N. J. Aszód. Haszonfogyó térdünk miatt küldeményét mellőznök nek. Levelet vagy vidéki híreket szivesebben vennök.

Zs. S. Bpest. Számítok rá. Üdvözet.

A sírok küzött. Ez nem beszél, s ha másnak is el-levesztödnök, mindig csak oly közöletlegnek kellene azt mondanunk, hogy lapunkban nem közölhetö. Ilyen dolgozatát Pápán nem jár „honorarium.”

Bécs . . . igenis önnök szölt, valamint köszönetünk is.

W. L. Bpest. Vettük s besoroztuk.

Sz. J. Gyrt. Válogatunk benne. — a többire nézve intézködünk.

Deveser. A „Varróleány” e napokban fog szétkötödni. Most még eszintöjta magát, mert e szép tavaszi időben nem mutathatja be magát a „rongyszöedö” ruhájában.

„Fehérvári híradó” t. szerk. Becces lapjából már vagy két hete nem kapunk példányokat. Kérünk szives intézkedést.

Aholt katona . . . alakilag nem öti meg a mértéket, aztán nem tudjuk, mi közeztet tulajdonképen: a három szempár-e, vagy pedig a búsokk szívei. Mert ön azt írja:

Három szempár ont könyeket.

A mily löen csak szív képet, (?)

A szegény, holt hazetli felett

s könyit (?) felküldi az éghez.

Áz ilyenkor igen vigázni kell. Különbön próbálkozok meg ön más könyöb és halásb tárgyival, úgy látszik nekünk, mintha ön jobbat is tudna produkálni.

N. T. . . . bár újat nem mond, közöli fogjuk esinos egyszerűsége miatt.

B. E. Z.-Sz.-Grth. Szerk. nagyon megerközt, de bérmentellen leveleket a cikke el nem fogadján, ímet visszaküldetöt.

S. Ö. Bpst . . . a levél?

Felelös szerkesztö: Bánfi János.

Dr. Lövy László

tisztelettel jeleni a nagyérdemü közönségnek, hogy Sz.-György naptól fogva a **Barát-utczában** a barátokkal szemközt levő sarokházban lakik.

MOSÓ-INTÉZET

Van szeresém a n. é. közönséget tisztellel értesíteni, hogy **f. é. apr. 20-án Pápán** oly intézetet nyitottam, a milyen eddigelő vidéki magyar városokban nem álltatott. És ez az általam berendezett

MOSÓ-INTÉZET.

Nem kíméltem sem költséget sem pedig fáradságot, hogy intézetemet olyanná tegyem, mely a n. é. közönség pártolását megérdemli s képes legyen arra, hogy az azt igénybe vevö t. közönség általa **tetemes megtakarítást** eszközölhessen és **felesleges kiadásoktól** ment legyen.

Mosóintézetem mindazon ezikkö mosására vállalkozik, a melyek egyáltalán moshatók, s így ezentül **csipkék** és hasonló tárgyak mosatása végett, nem szükséges bécsi intézetekhez fordulni.

A mosásra szánt tárgyak **röfös kereskedesembe**. (Pápán, szél-utcza) fogadtatnak el; **kívánatra azonban a házhoz is elküldhetek azokért.**

Ajánlom intézetemet a n. é. közönség kegyes pártfogásába s maradok mely tisztelettel

TAUSZFÜLÖP.

Szikviz-gyár Deveserben.

Van szeresénk a n. é. közönséget tisztellel értesíteni, hogy

DEVECSEBEN

SZIKVIZ-GYÁRT

(Sodafabrik)

nyitottunk, melyre a nagyon tisztelt közönséget figyelmeztöjük.

Midön szikviz-gyárunkat a nagyérdemü közönség becces pártfogásába ajánljuk, megígérjük, hogy csakis a **legjobb minőségü, tiszta és egészséges szikvizet** fogjuk készíteni.

Tisztelettel

FUCHS ZSIGMOND és TÁRSA.

Fünyeremény eseti. 400.000 márka

Szerencse-nyereményeket az állam biztosítja.

Moghívas Hamburg állam által biztosított nagy sorsjátékban résztvevő, melyben több mint **8 millió 300.000 márka** biztosan kisoróttatik.

Ez előnyös sorsjáték-nyeremény — melyek tervszerint csak 87.500 sorsjegyből állanak — a következők:

A legnagyobb nyeremény eseti. 400.000 m., továbbá

jutal.	250.000 m.	6 nyer.	4000 m.
1 nyer.	150.000 m.	68	3000 m.
1	100.000 m.	214	2000 m.
1	60.000 m.	10	1500 m.
1	50.000 m.	2	1200 m.
2	40.000 m.	531	1000 m.
2	30.000 m.	673	500 m.
5	25.000 m.	950	300 m.
2	20.000 m.	65	200 m.
12	15.000 m.	100	150 m.
1	12.000 m.	25150	138 m.
24	10.000 m.	2100	124 m.
4	8.000 m.	70	100 m.
3	6.000 m.	7300	94 és 87
52	5.000 m.	7850	40 és 20

Az egész művelet 7 osztályból áll, s néhány hó alatt biztosan elintöztök.

Az első húzás határdeje hivatalosan van megállapítva.

A sorsjegyek ára:

Egy eredeti sorsjegy ára csak 3 ft. 50 kr. Fél " " " " 1 ft. 75 kr. Negyed " " " " ft. 88 kr.

Ezen — az állam által biztosított eredeti sorsjegyek (nem eltitott igérvények) az öszeg bérmentes beküldése vagy posta-féleg útján általam a világ bármely részébe küldetök.

Minden résztvevő kap tölem még az eredeti sorsjegyven kívül az állam-zimmerrel eltitott eredeti tervezet **ingyen** és a megöröztöt húzás után azonnal az eredeti nyeremény-lajstrommal **felszólítás nélkül** megküldöm.

A nyeremények elküldése és kifizetése az illetöknek egészen általam, pontosan és titoktartás mellett eszközöltetik. Megrendelések legerésztérbeni postautalványon eszközölhetök.

Maghátsók a küszöbön levő húzás miatt

f. é. május 12-ig

(2-6) **Id. Hekseher Sámuel**

bank- és váltóüzletéhez Hamburgban intézendök.